

4 marca 2026 r. podczas sesji plenarnej Europejskiego Komitetu Regionów przywódcy lokalni i regionalni przyjęli opinię dotyczącą kształtu przyszłego długoterminowego budżetu Unii Europejskiej na lata 2028–2034. Dokument został przyjęty jednogłośnie i ma na celu ulepszenie propozycji będącej obecnie przedmiotem dyskusji w instytucjach unijnych.

Opinia została przygotowana przez Sari Rautio, radną miejską Hämeenlinny (Finlandia). Jej przyjęcie poprzedziła dyskusja z komisarzem UE ds. budżetu Piotrem Serafinem, podczas której przedstawiciele samorządów podzielili się swoimi obawami dotyczącymi planowanego kształtu kolejnych wieloletnich ram finansowych.

W przyjętym stanowisku podkreślono, że ambitny budżet wzmacniający rolę regionów i miast może zapewnić Unii Europejskiej skuteczne narzędzia do zwiększania konkurencyjności i bezpieczeństwa, wspierania transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, przeciwdziałania spadkowi demograficznemu oraz reagowania na zagrożenia zewnętrzne i nieoczekiwane kryzysy. Z tego powodu członkowie Komitetu Regionów wezwali do zwiększenia wieloletnich ram finansowych na lata 2028–2034 do poziomu 1,27% dochodu narodowego brutto UE, co jest zgodne ze wstępnymi postulatami Parlamentu Europejskiego.

Samorządowcy zwrócili również uwagę na kwestię spłaty zobowiązań wynikających z programu NextGenerationEU. Ich zdaniem 150 mld euro przeznaczone na spłatę zadłużenia z tego instrumentu nie powinno być ujmowane w działach budżetowych, ponieważ stanowi spłatę pożyczki i nie tworzy nowych środków na inwestycje. Jak wskazuje Europejski Trybunał Obrachunkowy, po wyłączeniu tych spłat z propozycji Komisji Europejskiej wzrost wieloletnich ram finansowych byłby jedynie niewielki – z obecnych 1,13% do 1,15% dochodu narodowego brutto UE.

W przyjętej opinii Komitet Regionów wezwał również do stosowania zasady „nie szkodzić spójności” wobec wszystkich polityk Unii Europejskiej. Zwrócono uwagę, że europejska konkurencyjność w dużej mierze zależy od zdolności regionów do zarządzania zasobami i politykami zgodnie z lokalnymi wyzwaniem i potrzebami.

Przedstawiciele samorządów poparli także ideę większej elastyczności w wykorzystaniu środków finansowych. Jednocześnie podkreślili, że nie może ona prowadzić do centralizacji finansowania ani do przekształcenia długoterminowych inwestycji, takich jak polityka spójności, w krótkoterminowe narzędzia reagowania na bieżące kryzysy.

W opinii wyraźnie wskazano również na potrzebę utrzymania odrębnych linii budżetowych dla polityki spójności i wspólnej polityki rolnej. Liderzy lokalni i regionalni zaapelowali ponadto o gwarancje na poziomie UE zapewniające wsparcie polityki spójności dla wszystkich kategorii regionów, a nie tylko dla najuboższych. Podkreślono także znaczenie utrzymania podejścia terytorialnego, zarządzania dzielonego oraz rzeczywistej współpracy między różnymi poziomami władzy jako podstawowych zasad tej polityki.

Przewodnicząca Komitetu Regionów Kata Tüttő zaznaczyła, że instytucja ta współpracuje z Parlamentem Europejskim oraz prowadzi dialog z rządami i parlamentami krajowymi, aby głos regionów i miast był uwzględniony w decyzjach dotyczących przyszłego budżetu UE. Jej zdaniem coraz wyraźniej widać, że koncepcja jednego dużego funduszu opartego na krajowych planach nie przyniosłaby uproszczenia, lecz mogłaby zwiększyć złożoność systemu na poziomie państw członkowskich. Jednocześnie pojawiają się obawy, że proponowane podejście do wzmacniania konkurencyjności mogłoby przynieść korzyści

jedynie niewielkiej liczbie regionów.

Pierwszy wiceprzewodniczący Komitetu Regionów Juanma Moreno podkreślił z kolei, że Europa znajduje się w decydującym momencie, w którym nadal możliwe jest wypracowanie ambitnego i zrównoważonego kompromisu odpowiadającego potrzebom wszystkich terytoriów. Zaznaczył, że tylko Europa inwestująca we wszystkie swoje regiony może być konkurencyjna, spójna i cieszyć się zaufaniem obywateli.

Autorka opinii Sari Rautio wskazała natomiast na potrzebę wprowadzenia tzw. „kontroli regionalnych”, które pozwolą oceniać, czy zasady wielopoziomowego zarządzania i partnerstwa są rzeczywiście stosowane w praktyce. Jej zdaniem powinny one zostać zapisane w odpowiednich regulacjach, a nie funkcjonować jedynie w formie nieformalnych praktyk. Podkreśliła również znaczenie osiągnięcia porozumienia w sprawie nowego pakietu zasobów własnych UE, który byłby akceptowalny dla wszystkich państw i wspierał wspólne ambicje rozwojowe.

Do dyskusji odniósł się także komisarz europejski ds. budżetu Piotr Serafin. Podkreślił, że Komisja Europejska proponuje zwiększenie budżetu UE w celu wzmocnienia wspólnego bezpieczeństwa oraz konkurencyjności gospodarek państw członkowskich i ich regionów. Zaznaczył, że planowana modernizacja budżetu ma uczynić go bardziej elastycznym i lepiej przygotowanym do reagowania na kryzysy, przy jednoczesnym zachowaniu przewidywalności dla kluczowych polityk, takich jak spójność i rolnictwo.